

УДК 330.131.5:81

Віталій Приступа, аспірант кафедри теорії та історії педагогіки
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

ІНТЕГРАЦІЯ ПРЕДМЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У статті розглядається актуальна проблема інтеграції навчальних дисциплін у світлі вимог компетентнісного підходу в освіті.

Ключові слова: інтеграція, зміст освіти, взаємопроникнення дисциплін, ціль навчального курсу.

В статье рассматривается актуальная проблема интеграции учебных дисциплин в свете требований компетентного подхода в образовании.

Ключевые слова: интеграция, содержание образования, взаимопроникновения дисциплин, цель учебного курса.

In the article the issue of the day of integration of educational disciplines is examined in the light of requirements of jurisdiction approach in education.

Keywords: integration, maintenance of education, together penetration of disciplines, purpose of educational course.

Постановка проблеми. Одним зі стережневих питань у педагогічній науці є проблема змісту освіти. Які знання необхідно давати молоді, щоб вони залишались актуальними впродовж якомога більш тривалого часу?

В історії педагогічної науки були різні підходи у виборі змісту освіти, основними напрямками були класична, раціональна освіта та інші. У радянські часи тривали дебати між “фізиками” та “ліриками” тощо.

Сучасний світ висуває нові вимоги до освіти: вона повинна відповідати не лише внутрішнім потребам людини, але й готувати її до подальшого професійного життя, яке складається в умовах ринкової економіки.

Початок ХХІ століття є переломним, ми засвідчуємо створення нового суспільства – інформаційного. Воно висуває свої вимоги до людини, а тому і до освіти. Різні країни включаються до процесів глобалізації, саме тому це означає, що небувале раніше загострення конкуренції між державами-націями набуває загальнопланетарного характеру і охоплює, окрім економіки, інші сфери, то стає очевидним, що лише країна, яка забезпечить адекватним вимогам часу розвиток освіти і науки, може сподіватися на гідне місце у світовому співтоваристві [1, 13].

Таким чином, перед країною стоїть завдання реформування системи вищої освіти спираючись на досягнення національної науково-педагогічної школи і враховуючи сучасні вимоги, які ставить інформаційне суспільство.

Вища освіта готує молодь до подальшого професійного життя, що окрім компонентів зі спеціальності повинна включати і економічну складову. Людина, яка не має фундаментальних економічних знань стає неспроможною в умовах жорсткої конкуренції на ринку праці. За даними аналітиків, рівень безробіття в нашій країні за останній 2009 рік сягнув майже 10%. Це означає, що лише ті випускники, які будуть обізнані не лише у своїй спеціальності, але і в економіці, зможуть запропонувати свої послуги на ринку праці і гідно прийняти виклик, який ставить перед ними сучасне суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Детальний аналіз проблеми засвідчує, що вона поліаспектна і розв’язує:

1) історичні аспекти економічного виховання в зв’язку з трудовим (А. Вихрущ, Н. Калініченко, М. Левківський, Г. Левченко, В. Мадзігон, Д. Сметанін, Д. Тхоржевський);

2) організаційні і методичні засади використання економічного потенціалу навчальних предметів (І. Носаченко, О. Плахотніх, А. Сиротенко, І. Смолюк, М. Тищенко);

3) управлінські аспекти економічної освіти і виховання (Л. Даниленко, Г. Дмитренко, В. Пікельна).

Метою статті є визначення потенціалу предмету “Іноземна мова” для формування економічної компетенції студентської молоді в процесі інтеграції з економічними дисциплінами.

Виклад основного матеріалу. Взаємопроникнення традиційних наукових дисциплін, що відбувається останнім часом,

ІНТЕГРАЦІЯ ПРЕДМЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

вимагає перегляду загальноприйнятої структури наукових знань, як спосіб вироблення нових підходів до освіти. Ця проблема, разом з проблемами гуманізації та демократизації освіти, знаходить одне з можливих розв'язань у розробці інтегрованих курсів і програм.

Вивчення проблеми інтеграції наук містить у собі, першою чергою, розгляд філософської та педагогічної інтерпретації цього поняття. З позиції філософської науки **інтеграція** (від лат. integer – повний, цільний) являє собою:

а) процес або дію, що має своїм результатом цілісність;

б) об'єднання, з'єднання, відновлення цілісності.

Таким чином, під поняттям “інтеграція” мається на увазі сторона процесу розвитку, пов'язана з об'єднанням різнорідних частин і елементів. Процеси інтеграції можуть мати місце як в рамках уже складеної системи – в цьому випадку вони ведуть до підвищення рівня її цілісності й організованості, – так і при появі нової системи з раніше не пов'язаних елементів [5].

Сутність інтеграції наук і наукових знань розглядається науковцями як міцніючий взаємозв'язок, взаємодія шляхом широкого використання спільних цілей, коштів, прийомів і т.п. дослідження навколишньої дійсності, конденсація знань у складених формах пізнання і вираження пізнаного, що постійно удосконалюються.

Аналіз філософських підходів з визначення інтеграції показав, що під інтеграцією мається на увазі як процес об'єднання елементів, так і отриманий при цьому результат. Інтеграція в системі освіти з'явилась на фоні своєї протилежності – диференціації наук і їх областей. Процеси інтеграції і диференціації відповідають двом тенденціям людського пізнання: з одного боку, уявляти світ як єдине ціле, з іншого – необхідність глибше і конкретніше пізнати закономірності і якісні особливості різноманітних структур і систем. Найменші зміни цілісної системи в напрямку розвитку диференціальних процесів викликає адекватний відгук процесів інтеграції в цій системі. При цьому ряд учених (Б. Кедров, А. Урсул, І. Фролов, М. Чепіков та ін.) вважають, що в майбутньому інтеграція буде мати все більші переваги перед диференціацією, тобто інтеграція наук постійно трансформується з тенденцій у закономірності.

Феномен інтеграції щодо вмісту освіти трактується вченими як процес і результат створення цілісних навчальних дисциплін, створених шляхом синтезу наукових знань на основі системи фундаментальних

закономірностей розвитку науки і зумовлених дидактичним відображенням природних зв'язків і відношень, тобто міжпредметними зв'язками.

Інтегровані навчальні програми і курси розроблялися протягом останніх десятиліть у багатьох країнах світу. Необхідність їх створення на основі такого навчального предмета, як іноземна мова з іншими дисциплінами, в тому числі і з економікою, не раз відмічалась у науково-методичній літературі. Аналіз джерел по досліджуваному питанню дозволяє говорити про доцільність мовних інтегрованих курсів у зв'язку з тим, що вони активніше ніж інші предметні програми сприяють удосконаленню навчальних умінь і механізмів виконання розумових операцій, виробленню і накопиченню досвіду творчої діяльності, а також формуванню в учнів цілісного сприйняття світу і себе як активної особистості в ньому. Крім того, в процесі і результаті інтегрованого навчання багаторазово підвищується мотивація вчення, що свідчить про ефективність впровадження в практику викладання вищої школи інтегрованих навчальних курсів і програм з іноземної мови.

На думку І. Зимньої, іноземна мова як наукова дисципліна “безпредметна”, “неосяжна” [2]. Вона є носієм інформації, формою її існування в індивідуальній і суспільній свідомості. Таким чином, завдяки своєму “безпредметному” характеру, іноземна мова може бути використана в процесі формування економічної компетенції.

Таким чином, ми бачимо можливим розробку і впровадження в освітній процес інтегрованого навчального курсу “Ділова англійська мова” на основі інтеграції предметних областей іноземної мови і економіки, націленого на вдосконалення економічної освіти майбутніх фахівців. Зважаючи на інтегрований характер навчання загальна цільова спрямованість цього курсу реалізується через подвійну систему цілей:

а) орієнтованих на досягнення студентами економічної компетенції;

б) прогрес студентів у вивченні іноземної мови.

Перша група цілей інтегрованого курсу відображається в наступних задачах:

- формування в студентів ціннісних орієнтацій у сфері економічної освіти, потреби вдосконалення рівня економічної освіти;

- засвоєння студентами знань, умінь та навичок в економічній сфері;

- формування в студентів економічно значущих якостей особистості (самостійність, конкурентоспроможність, відповідальність, трудолюбство), досвіду їх використання в практичній діяльності.

ІНТЕГРАЦІЯ ПРЕДМЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Друга група цілей відображена в наступних завданнях:

- формування в студентів навичок ділового спілкування як в усній, так і в письмовій формах;
- розширення активного словника студентів, зокрема з економічної проблематики;
- формування в студентів навичок роботи з джерелами ділової інформації і їх удосконалення;
- удосконалення загальноосвітніх умінь студентів, навичок самостійної роботи, необхідних для подальшої освіти, самоосвіти і професійного удосконалення;
- посилення мотивації студентів до вивчення іноземної мови за рахунок насичення інтегрованого курсу інформацією економічного змісту, включення студентів у практичну економічну діяльність з використанням іноземної мови.

Відповідно цілей і завдань нами було розроблено зміст учбових занять інтегрованого курсу.

вправ, які вимагають від студентів творчої переробки засвоєної інформації. Останні заняття мають комунікативно-творчий характер. Підсумковий контроль проводиться за допомогою ділової гри та тестування (гомо- та гетерогенного) студентів.

Висновки. Інтеграція предметних галузей іноземної мови і економіки стає можливою завдяки “безпредметності”, а тому і “поліпредметності” дисципліни “Іноземна мова”. Це дозволяє наповнювати предмет будь-яким текстовим матеріалом з урахуванням його специфіки.

Формування економічної компетенції в процесі вивчення іноземної мови має свої переваги: студенти більш вмотивовані у вивченні мови, розуміючи її значущість у подальшому професійному житті. Саме тому, інтегрований курс “Ділова англійська мова” може слугувати теоретико-практичним супроводом предметів соціально-економічного циклу у ВНЗ.

Таблиця 1.

**Навчально-тематичний план інтегрованого курсу
“Ділова англійська мова”**

Тема заняття	Зміст заняття	Кількість годин
Робота і кар'єра	Світ професій. Характеристики професій. Зайнятість і оплата праці. Гроші. Психологічний тест “Хто ви за професією?”	2
Пошук роботи	Ринок праці: попит і пропозиції. Улаштування на роботу. Вимоги роботодавця. Резюме. Співбесіда.	6
Види підприємств	Види підприємств Великобританії та України. Приватне підприємство. Товариства. Відкриті акціонерні товариства. Корпорації. Податки. Податкові ставки.	4
Внутрішнє виробництво та ціноутворення	Внутрішній ринок. Попит. Оптова і роздрібна торгівля. ВВП. Ціни. Інфляція. Дефляція.	4
Зовнішня торгівля	Зовнішній ринок. Видимий/невидимий експорт та імпорт. Валовий національний продукт. Дефіцит. Надлишок. Баланс.	4
Організація збуту	Дослідження ринку. Збут товару.	6
Конкуренція і успіх	Конкуренція, її види. Управління підприємством. Прибуток.	4

Курс розрахований на 30 годин аудиторної роботи і включає в себе розмовну і письмову практику ділової англійської мови. При цьому велике значення приділяється вивченню економічних термінів і понять.

Заняття курсу побудовані за дидактичним принципом зони найближчого розвитку, тобто таким чином, що кожне попереднє заняття готує лексичну базу для наступного. Перші заняття орієнтовані, головним чином, на активізацію засвоєної економічної лексики і накопичення нової. Поступово зростає вага пошуково-дослідницьких

1. Дмитренко М.Ф. та ін. Вища освіта і Болонський процес. – Київ: Знання України, 2007. – 439 с.

2. Зимняя И.Я. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.

3. Петров А.В., Гурьев А.И. О соотношении понятий “интеграция” и “межпредметные связи”//Наука и школа. – 2002. – №2. – С. 56 – 58.

4. Старченко С.А. Теоретические и практические основы интеграции содержания

ЗНАЧЕННЯ НАРОДНОЇ ПІСНІ В РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНИХ НАВИЧОК СПІВАКІВ

естественнонаучного образования в лицее: дис. д-ра пед. наук – Челябинск, 2000. – 436 с.

5. Философский энциклопедический словарь. – М.: ИНФРА, 2000. – 576 с.

6. Харисов Ф.Ф. Интеграция национальной культуры и учебно-воспитательного процесса: дис. д-ра пед. наук. – Казань, 1999. – 396 с.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2010

УДК 784.4

Андрій Ковбасюк, асистент-стажист Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка

ЗНАЧЕННЯ НАРОДНОЇ ПІСНІ В РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНИХ НАВИЧОК СПІВАКІВ

У статті розглянуто можливості та значення використання української народної пісні в практиці вокального виховання співаків. Розглянуто жанри народнопісенного фольклору, що втілюють традиції, звичаї, обряди та роль видатних мистців-вокалістів, що стали активними суб'єктами етнохудожнього середовища, здатними до особистісних інтерпретацій народної пісні.

Ключові слова: народна пісня, народне вокальне мистецтво, ремесло, вокальна школа, романси.

В статье рассмотрены возможности и значения использования украинской народной песни в практике вокального воспитания певцов. Рассмотрены жанры народнопесенного фольклора, которые воплощают традиции, обычаи, обряды та роль выдающихся мытцов-вокалистов, которые стали активными субъектами этнохудожней среды, способными к личностным интерпретациям народной песни.

Ключевые слова: народная песня, народное вокальное искусство, ремесло, вокальная школа, романсы.

In the article possibilities and values of the use of the Ukrainian folk song are considered in practice of vocal education of singers. The genres of people song folk-lore of, are considered which incarnate traditions, consuetudes, ceremonies that role of prominent artist vocalist, which became the active subjects of ethno artistic environment, apt at personality interpretations of folk song.

Key words: folk song, folk vocal art, handicraft, vocal school, romances.

Постановка проблеми. Тема обраного дослідження в контексті проблем мистецтвознавчої науки є вельми актуальною, адже питання впливу на формування музикантів-професіоналів через інструментальні та особливо вокально-хорові форми побутування української народної музики є беззаперечними. Відомо, що в Україні одна з найбагатших в світі пісенна спадщина, яка породжена фольклорною традицією та переплетена в творчості мистців з різномірними стильовими парадигмами, що знайшли своє продовження і в сучасній композиторській творчості.

Саме з цієї причини вивчення впливу народнопісенного фольклору на формування співаків має велике значення і видається перспективним напрямком музикознавчого дослідження. Висвітлення цього питання, крім вузькоспеціального ракурсу, виявляє характерні риси становлення та розвитку Львівської вокальної школи та її яскравих представників, імена яких укарбовані золотими літерами в історію українського та світового вокального мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

В українському музикознавстві висвітлювалася проблема загальнолюдської цінності пісенного

фольклору в контексті європейської культури (Г. Нудьга, І. Іваницький, Т. Булат, Ф. Погребенник, М. Гуць). Проблема сучасного функціонування народнопісенної творчості присвячено роботи С. Грици. О. Дея, О. Правдюка, В. Гошовського, Б. Луканюка.

Діячі української музичної культури, серед яких слід назвати М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового, Л. Ревуцького, а також західноукраїнських композиторів М. Вербицького, О. Нижанківського, Д. Січинського, В. Барвінського, Ф. Колессу за основу музичного виховання визнавали лише народнопісенну творчість, в якій відображаються особливості психології та світосприймання, особливості структури мови українського народу. Ця ідея підтверджується теоретичними підвалинами фольклористики, закладеної М. Лисенком, П. Сокальським, К. Квіткою, які вивчали регіональні особливості фольклору та наголошували на його великому значенні в становленні музичної освіти.

Проблемам впливу пісенного фольклору на становлення співаків присвячено роботи М. Лисенка, О. Мишути, О. Бандрівської, Б. Гмирі, М. Байко, О. Даргомижського, П. Голубева, М. Глінки, М. Мусорського.

Метою статті – обґрунтування та визначення